

## Utfordrende tider – likevel noen lyspunkter i neste års budsjett

– Regjeringen har lenge varslet innstramminger, så det kom ikke som en overraskelse at våre tjenester ikke er prioritert i dette budsjettet. Riktignok er det noen små lyspunkter, som satsing på barn og unges helse, sier forbundsleder Gerty Lund.

**Fagforeningskontingent:** Da regjeringen overtok i fjor lovte de å doble fagforeningsfradraget innen to år. For budsjettåret 2022 ble fradraget økt fra 3 850 kr til 5 800 kr. I budsjettet for 2023 foreslår regjeringen å øke fradraget til 7 700 kroner. Dette skal bidra til at utgiftene ved å være fagorganisert reduseres.

**Kommuneøkonomien:** Regjeringen foreslår et stramt kommuneopplegg for 2023 og handlingsrommet i de frie inntektene er på 0,1 mrd. kroner. «Handlingsrommet» i de frie inntektene som regjeringen viser til, er før vi har korrigert for en rekke utgifter som spiser av de frie inntektene. Det betyr at netto handlingsrom som skal finansiere kjernetjenester som helse og omsorg er negativt, og at vi kan forvente at kommunene må stramme til og kutte i helse- og omsorgstjenestene det neste året.

– Dette gir grunn til bekymring, og det blir ekstra viktig å argumentere godt for betydningen av våre tjenester i forbindelse med kommunebudsjettarbeidet, sier Lund.

**Sykehusøkonomien:** Regjeringen foreslår å øke driftsbevilgningene til sykehus med 2,4 mrd. kroner. 2 mrd. kroner skal gå til økt aktivitetsvekst, 700 mill. kroner til økt grunnfinansiering. 150 millioner kroner av dette er øremerket flere døgnplasser i psykisk helsevern.

Den foreslåtte bevilgningen til aktivitetsvekst på 2 mrd. kroner legger til rette for en vekst i pasientbehandlingen på om lag 1,5 pst. fra Saldert budsjett 2022. I tråd med etablert praksis er det da lagt til grunn at den økte aktiviteten kan realiseres til 80 pst. av gjennomsnittlig behandlingstkostnad.

Samlet sett har de fire regionale helseforetakene (RHF-ene) et negativt budsjettavvik på 1,7 milliarder kroner i 2022. Løsningene er økt aktivitet i sykehusene, reduksjon av innleie, overtid, sykefravær og reising. [I tillegg utsettes nye investeringer.](#)

Kostnadsøkningen i 2022 på anslagsvis 3,4 mrd. kroner kompenseres ikke i 2023, og det høye kostnadsnivået vil påvirke sykehusøkonomien også i 2023. For å sikre økonomisk kontroll er det derfor nødvendig med omstillingstiltak og at investeringsprosjekter som ennå ikke er vedtatt skyves på. - Er dette ABE-reformen i en annen innpakning? Her må vi følge med på hva slags omstilling og sikre fysioterapeutene i helseforetakene, sier forbundsleder Lund.

Det foreslås å redusere ISF-andelen for somatikk fra 50 til 40 pst. fra 2023, det betyr at rammefinansieringen øker til 60%. - Gjennom økt rammefinansiering vil de regionale helseforetakene gis økt strategisk handlingsrom, og det kan bli økonomisk enklere for sykehusene å prioritere oppgaver som ikke gir inntekter gjennom ISF. Det kan være en god nyhet for fysioterapeutene. Vi må dog følge med på hvordan dette slår ut for opprettelse av nye fysioterapeutstillinger i poliklinisk virksomhet, sier Gerty Lund.

## Satsinger på helseområdet

Fastlegeordningen er under sterkt press, og derfor er det heller ikke uventet at det nettopp er fastlegeordningen som får tilført friske midler i budsjettforslaget fra Helse- og omsorgsdepartementet for 2023.

## Barn og unge

- Barn og unges helse blir prioritert, noe som blant annet kommer til uttrykk gjennom øremerking av 45 mill. kroner til helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Kompetansemiljø for helsestasjons- og skolehelsetjenesten fikk bevilget 15 mill. kroner gjennom fjorårets budsjett. Miljøet er forankret ved FHI og blir plassert i Levanger.

– Dette er kanskje det mest positive jeg finner i årets budsjett. For er det noe vi har terpet på i våre innspill til regjeringen, så er det at det må satses helsefremmende og forebyggende, og det må satses på barn og unge, sier Gerty Lund.

- Kjernegruppe for samarbeid om barn og unge: Det er også med interesse vi ser at syv departement sammen har etablert en Kjernegruppe for samarbeid om barn og unge. Kjernegruppen skal blant annet bidra til at aktiviteter og ressurser blir sett i sammenheng, og ta initiativ til felles innsatser som kan gi bedre måloppnåelse på tvers av sektorer. Arbeidet skal bygge videre på erfaringene fra 0–24-samarbeidet som ble avsluttet i 2021.

– Det er utrolig viktig at det opprettes strukturer som sikrer tverrsektorielt samarbeid, så dette har vi forventninger til, sier Lund.

- DigiUng vil også få en økt bevilgning på 5 mill. kroner neste år. DigiUng er et tverrsektorielt samarbeid som bygger videre på ung.no slik at unge skal få tilgang til veiledning og tjenester på ett sted, sammen med den informasjonen de finner på ung.no i dag. DigiUng kan beskrives som et digitalt økosystem. I DigiUng er ung.no portalen som skal tilgjengeliggjøre tjenester og innhold fra relevante sektorer for ungdom på ett sted.
- Økt kunnskap om barn og unges psykiske helse: Det foreslås å videreføre 5 mill. kroner til Folkehelseinstituttet for å kunne bidra til økt kunnskap om barn og unges psykiske helse. Instituttet skal fremskaffe mer kunnskap om årsaker og konsekvenser av den observerte økningen i psykiske plager og lidelser blant norsk ungdom, samt til forskning på effektive helsefremmende og forebyggende tiltak som kan snu utviklingen.
- Kunnskapsdepartementets nevner også i sin budsjettproposisjon skolehelsetjenesten: I Hurdalsplattformen står det at regjeringen vil styrke laget rundt eleven og den tidlige tverrfaglige innsatsen med blant andre barne- og ungdomsfaglig kompetanse, miljøterapeuter og styrket skolehelsetjeneste. Det er behov for mer kunnskap om disse yrkesgruppene og hvordan de blir brukt som ressurs i barnehagen og skolen. Departementet vil vurdere tiltak for å styrke laget rundt barna og elevene.

## Rehabilitering

Helse- og omsorgsdepartementet skriver at de i Nasjonal helse- og sykehusplan som kommer i 2023, vil inkludere temaet rehabilitering.

– Dette har vi virkelig jobbet for, så igjen viser det at politisk påvirkningsarbeid nytter. Dessverre er det foreløpig ingen penger knyttet til dette løftet, men regjeringen lover at de vil vurdere tiltak for å forbedre tilbudet innen rehabilitering og habilitering. Vi vil holde trykket oppe og fortsette å påpeke behovet for økt satsing på rehabilitering i hele helsetjenesten, sier Gerty Lund.

## Folkehelse

- Det foreslås 25,5 mill. kroner til kommunikasjon om levevaner og helse – altså opplysningsarbeid. Fra og med 2022 kommuniserer Helsedirektoratet levevaner under det nye konseptet «lev». Lav eller varierende grad av helsekompetanse er en økende utfordring. Lev skal bidra til å sette hele befolkningen bedre i stand til å fremme egen helse, forebygge sykdom og mestre egen sykdom.
- Program for folkehelsearbeid i kommunene (folkehelseprogrammet). Det foreslås 5 mill. kroner til kompetansestøtte og evaluering i forbindelse med folkehelseprogrammet, herunder 4 mill. kroner i regi av Helsedirektoratet og 1 mill. kroner til kunnskapsstøtte og evaluering i regi av Folkehelseinstituttet.
- Aldersvennlig Norge: Det foreslås å videreføre 7,2 mill. kroner til drift av Senteret for et aldersvennlig Norge. I tillegg foreslås det bevilget midler til program for et aldersvennlig Norge. Arbeidet vil tas videre som del av den nye Bo trygt hjemme-reformen, som vil bli grundigere omtalt i ny stortingsmelding om folkehelsepolitikken som legges fram våren 2023.

## Frisklivs-, lærings- og mestringstilbud

Det er etablert en tilskuddsordning til å etablere og utvikle frisklivs-, lærings- og mestringstilbud i kommunene. Formålet med ordningen er å stimulere til utvikling av helsefremmende kommunale helse- og omsorgstilbud som støtter opp under regjeringens mål om god helse og mestring i befolkningen, redusert sosial ulikhet og økt helsekompetanse. Om lag to tredjedeler (65 prosent) av kommunene har etablert frisklivssentral, enten alene eller i et interkommunalt samarbeid som et tilbud til personer som trenger hjelp til å endre livsstil og mestre helseutfordringer.

– Det er med glede vi ser at regjeringen ser betydningen av disse tilbudene og bevilger 21 mill. kroner til tilskuddsordningen i 2023. Selvsagt hadde vi ønsket at alle kommuner hadde et slikt tilbud, men også dette skal vi jobbe videre med for å få på plass, uttaler Gerty Lund.

## Team

- Bevilgningen til primærhelseteam blir redusert. Riktignok blir driftsmidler til pilotkontorene videreført inntil regjeringen har tatt stilling til anbefalinger knyttet til flerfaglighet, som en ekspertgruppe skal komme med.

- Pilot for tverrfaglig strukturert oppfølgingsteam startet høsten 2018. Formålet med piloten er styrke den strukturerte og tverrfaglige oppfølgingen av brukere/pasienter med store og sammensatte behov og dermed fremme mestring og funksjon. Det ble i 2022 bevilget 10,7 mill. kroner til oppfølgingsteam. Bevilgningen videreføres i 2023.

### **Autorisasjon av manuellterapeuter**

Regjeringen arbeider med å klargjøre for at manuellterapeuter kan søke om autorisasjon fra 1. januar 2023.

– Det er første gang vi har fått dette tidsfestet, og vi vet dessverre fortsatt ikke noe mer om hvordan denne ordningen kommer til å bli, så derfor må vi komme tilbake til dette når vi vet mer, sier Lund.

### **Egenandeler og turnus**

- Frikortgrensen foreslås økt med 119 kroner til 3040 kroner i 2023. En økning på 3 prosent foreslås i egenandeler for blant annet lege-, psykolog- og fysioterapitjenester.
- Fysioterapeutenes turnustjeneste er seks måneder i spesialisthelsetjenesten og seks måneder i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Formålet er å kvalifisere til selvstendighet i yrkesutøvelsen og gi grunnlag for autorisasjon som fysioterapeut. I 2021 var det 340 kandidater, mens det i 2022 er noe over 350 fysioterapeuter i turnustjeneste. For 2023 er det estimert et behov for om lag 330 turnusplasser, men dette kan øke som følge av søkere med utdanning fra utlandet. Det ytes et årlig tilskudd per turnusplass for fysioterapeuter på om lag 28 500 kroner. De regionale helseforetakene skal fordele tilskudd også til private opptreningsinstitusjoner som det er inngått avtale med. Hoveddelen av kostnadene dekkes av basisbevilgningen til de regionale helseforetakene. Det årlige tilskuddet per turnusplass kommer i tillegg og skal kompensere for tilrettelegging, veiledning og supervisjon av kandidatene.

### **Arbeid og helse**

- For å styrke fagfeltet arbeid og helse vektlegger Helsedirektoratet helsegevinsten av å være i arbeid gjennom råd og veiledning til tjenesteutøvere knyttet til kvalitet i sykmeldingsarbeidet. Fra 2018 ble øremerkede midler til Raskere tilbake-ordningen overført til de regionale helseforetakene for å videreføre arbeidsrettede behandlingstilbud til personer med muskel- og skjelettlidelser og psykiske lidelser. Det ble samtidig satt av midler til en forskningsbasert evaluering av omleggingen, monitorering og kunnskapsspredning av tiltak og modeller med god effekt. Midler til formålet videreføres.
- I budsjettproposisjonen fra AID står det at Arbeids- og velferdsdirektoratet og Helsedirektoratet har fått i oppdrag å kartlegge barrierer, identifisere og foreslå tiltak, samt identifisere og foreslå en systematisk utprøving av ulike modeller for tettere og mer systematisk tjenestesamhandling.

– Det er i tråd med den nye Arbeid og helse-strategien, og vår politikk, sier Lund.

- I AIDs proposisjon står det videre: Arbeids- og velferdstjenestene er av strategisk betydning for å inkludere flere i arbeids- og samfunnsliv. Samtidig er det forskningsbaserte grunnlaget for utvikling av tjenester, utdanning til tjenestene og praksis preget av svakheter. Departementets tildeling til budsjettformålet Helsevel skal særlig bidra til økt kvalitet og kapasitet i forskningen på de brukernære arbeids- og velferdstjenestene, samt gi kunnskap om god og effektiv samhandling mellom ulike forvaltningsnivåer i tjenestene og på tvers av sektorer og områder (helse, sosial, arbeid, barn, familie, oppvekst, skole og utdanning).

Kontaktpersoner i Norsk Fysioterapeutforbund:

- Kari Bente Sørli, seniorrådgiver, [kbs@fysio.no](mailto:kbs@fysio.no).
- Christine Thokle Martens, seniorrådgiver, [cm@fysio.no](mailto:cm@fysio.no).